

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Tomáše Langáška, soudce JUDr. Filipa Dienstbiera a soudkyně zpravodajky Mgr. Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky**, sídlem Soudní 1672/1a, Praha 4, o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalované, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27. 4. 2021, č. j. 11 A 55/2021 - 10,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost žalobce **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení případu

[1] Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobce domáhá ochrany proti nečinnosti žalované, kterou spatřuje v tom, že dosud nebylo rozhodnuto o jeho žádosti o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žádost o informace byla dne 13. 10. 2020 postoupena k vyřízení Generálnímu ředitelství žalované, která však ve věci neučinila žádné kroky a nereagovala ani na žalobcovy urgence. Žalobce v řízení před městským soudem požádal o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů.

[2] Městský soud v záhlaví označeným usnesením žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce zamítl. Dospěl k závěru, že žalobce sice splňuje podmínku spočívající v nedostatku finančních prostředků, avšak v jeho případě jsou zároveň dány zvláštní okolnosti, pro které je namístě osvobození od soudních poplatků žalobci nepřiznat. Žalobce vede

značné množství soudních sporů obdobného charakteru, které jsou projevem jeho zvýšeného zájmu o veřejné záležitosti a nijak se nedotýkají jeho životní sféry. Městský soud uzavřel, že žalobce je plně oprávněn takové spory vést, avšak v takovém případě je na místě, aby nesl náklady s nimi spojené.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[3] Žalobce (dále též „stěžovatel“) podal proti usnesení městského soudu kasační stížnost. Namítl, že mu byl napadeným usnesením odepřen přístup k soudní ochraně. Odůvodnění usnesení stěžovatel (jako osoba se zdravotním postižením nacházející se ve výkonu trestu odnětí svobody) považuje za diskriminační. Proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud po zrušení napadeného usnesení přikázal věc k projednání a rozhodnutí jinému senátu městského soudu. Stěžovatel současně kasační stížnost spojil s žádostí o osvobození od soudních poplatků.

[4] Žalovaná označila argumentaci stěžovatele za nedůvodnou. Poukázala na skutečnost, že se v daném případě jedná o další z řady sporů vedených stěžovatelem u městského soudu. Tyto spory se zpravidla týkají žádostí stěžovatele o poskytnutí souboru informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, nejsou však takového charakteru, že by měly vztah k okolnostem stěžovatelovy životní sféry. Městský soud proto správně zvažoval otázku charakteru vedených sporů, aby nedocházelo ke zneužití institutu osvobození od soudních poplatků a k vedení soudních řízení dle libosti.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[5] Nejvyšší správní soud nejprve k otázce zaplacení soudního poplatku za podanou kasační stížnost a splnění podmínky dle § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), spočívající v povinném zastoupení stěžovatele advokátem, připomíná, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí městského soudu, s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí, nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS). Vzhledem k tomu, že nyní napadené usnesení je právě takovým procesním usnesením, jímž se řízení o žalobě před krajským (zde městským) soudem nekončí, stěžovateli povinnost zaplatit soudní poplatek nevznikla, a Nejvyšší správní tudíž o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků pro řízení o kasační stížnosti samostatně nerozhodoval.

[6] Poté Nejvyšší správní soud kasační stížnost posoudil a dospěl k závěru, že není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud předesílá, že o kasačních stížnostech téhož stěžovatele v obdobných věcech již opakovaně rozhodoval, a to např. v rozsudcích ze dne 13. 9. 2019, č. j. 1 As 275/2019 - 13, ze dne 17. 5. 2021, č. j. 3 As 109/2021 - 15, ze dne 20. 5. 2021, č. j. 4 As 114/2021 - 21, a ze dne 28. 5. 2021, č. j. 5 As 112/2021 - 19, přičemž ani v nyní posuzované věci neshledal důvod se od dříve vyslovených závěrů odchýlit.

[8] Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.*

[9] Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení přílehavě odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2011, č. j. 7 As 101/2011 - 66, č. 2601/2012 Sb. NSS,

pokračování

z něhož vyplývá, že „i když účastník je nemajetný, takže by zásadně bylo namísto přiznat mu osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.), může mu soud výjimečně toto dobrodíní odepřít, a to zejména pro povahu sporu či sporů, které účastník vede. O výše uvedený případ se může jednat, vede-li účastník s různými veřejnými institucemi množství sporů týkajících se poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, které často pokračují jako spory soudní, a přitom nejde o spory mající vztah k podstatným okolnostem účastníkovy životní sféry (netýkají se, a to ani nepřímě, účastníkovu majetku, životních podmínek či jiných podobných záležitostí, nýbrž jde o spory vyvolané účastníkovým zájmem o veřejné záležitosti a fungování veřejných institucí)“.

[10] V posuzované věci se stěžovatel podanou žalobou domáhá ochrany proti nečinnosti žalované ve věci žádosti o poskytnutí informací dle zákona o svobodném přístupu k informacím, a to ve vztahu k provozu organizační jednotky žalované, v níž se stěžovatel nenachází (ani netvrdí, že by mu hrozilo přemístění do tohoto vězeňského zařízení).

[11] Nejvyšší správní soud souhlasí s učiněným hodnocením městského soudu, že ze stěžovatelovy žádosti o osvobození od soudních poplatků neplyne, že by požadované informace o činnosti příslušné organizační složky žalované měly jakýkoli vztah k podstatným okolnostem jeho života, ani v kasační stížnosti stěžovatel nic takového neuvedl. Nejvyššímu správnímu soudu je nadto z jeho rozhodovací činnosti známo, že stěžovatel rozeslal žádosti o poskytnutí informací různého druhu takřka do všech vězeňských zařízení a že s žalovanou vede množství „sporů“ týkajících se poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím, které posléze pokračují před soudy (jen Nejvyšší správní soud eviduje téměř 300 řízení o kasačních stížnostech stěžovatele).

[12] Tato soudní řízení má stěžovatel jistě plné právo vést, dává-li mu objektivní právo procesní možnosti tak činit. Není ovšem důvod, aby náklady na vedení těchto soudních sporů nesl namísto stěžovatele stát formou osvobození od soudních poplatků. Osvobození od soudních poplatků nemá být institutem umožňujícím osobám s nízkými příjmy vést bezplatně řízení podle libosti. Jeho úkolem je zajistit, aby osobám, které nemají dostatek prostředků a u nichž je namíste, aby soudní řízení vedly (neboť se jedná o věci skutečně se dotýkající jejich životních okolností), nebránil nedostatek prostředků v účinné soudní ochraně. Takovou povahu nyní vedené řízení nemá. Postupem městského soudu nedošlo k nepřijatelnému zásahu do stěžovatelova ústavního práva na přístup k soudu či práva na informace. Jelikož stěžovatel „vrší“ správní a soudní řízení (například tím, že stále dokola napadá procesní rozhodnutí soudů či postup správních orgánů, přestože v právně totožných věcech stěžovatele již byl pravomocně vysloven závazný názor Nejvyššího správního soudu), aniž důsledně váží důvodnost svého postupu, je na místě, aby stěžovatel vedl soudní řízení s vědomím úhrady nákladů soudního řízení, včetně soudního poplatku (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2012, č. j. 6 Ans 14/2012 - 11, nebo rozsudek ze dne 31. 8. 2011, č. j. 6 Ads 76/2011 - 22). Městský soud tudíž nepochybil, dospěl-li v projednávaném případě k závěru, že s ohledem na povahu sporu je namíste stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznat.

[13] Jelikož stěžovatel nesplnil podmínky pro osvobození od soudních poplatků, nemohl mu městský soud ani ustanovit zástupce pro řízení (§ 35 odst. 10 s. ř. s.). V řízení o žalobě nadto není zastoupení advokátem povinné.

[14] K návrhu stěžovatele na přikázání věci jinému senátu městského soudu Nejvyšší správní soud předně uvádí, že soudní řád správní (na rozdíl od občanského soudního řádu) v § 9 umožňuje přikázání věci toliko jinému soudu, nikoli jinému soudci, potažmo jinému senátu téhož soudu. Z povahy věci proto Nejvyšší správní soud k tomuto návrhu přistoupil jako ke kasačnímu důvodu podřaditelnému pod § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tj. tvrzené zmatečnosti soudního řízení

spočívající v tom, že v něm pro podjatost rozhodovali vyloučení soudci. Podle § 8 odst. 1 věty třetí s. ř. s. však nemohou být důvodem k vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v jeho postupu v řízení v konkrétní věci. Ve vztahu k nyní tvrzenému důvodu, pro který by měli být podle stěžovatele vyloučení soudci jedenáctého senátu městského soudu, lze přiměřeně odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2003, č. j. Nao 25/2003 - 47, podle kterého „*důvodem pro vyloučení soudce z projednávání a rozhodnutí věci nejsou podle § 8 odst. 1 s. ř. s. okolnosti spočívající v postupu soudu podle § 36 odst. 3 věty druhé s. ř. s., který vedl k zamítnutí žalobcovy žádosti o osvobození od soudních poplatků s odůvodněním, že žaloba zjevně nemůže být úspěšná, a to ani v případě, že by takové rozhodnutí nebylo věcně správné*“. Obdobně není důvodem pro vyloučení soudce ani postup soudu podle § 36 odst. 3 s. ř. s., který vede k zamítnutí žalobcovy (zde stěžovatelovy) žádosti o osvobození od soudních poplatků s ohledem na povahu vedeného sporu.

IV. Závěr a náklady řízení

[15] Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s. zamítl.

[16] O nákladech řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel (žalobce), který nebyl ve věci úspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšné žalované žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Proto jí Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. července 2021

JUDr. Tomáš Langášek
předseda senátu